

Matthias Moth (1649-1719) Leksikon

Om den faldende syge

Faldende syge eller fallende syge en er en svaghed, som i hast overkommer et menneske, med lægemets sterke bevægelser, hvorved det falder omkuld, og ligger og spretter en halftimes eller korters tid, og imidlertid har hværken sands eller følelse. I Angribbed, brydes henderne, som er knyttedt, og heldes den svage 4 skefuld vin af en half pel, som er beblandet med 30 draaber Salmiak geist. Siden når angrebbet er overståen bruges dette.

Tag formengedt Svalevand [unse]vi. Slagvand. [unse]β. lille konvalband [unse]iv. Sôrte kiβebær geist, [unse]iβ tÿk udtreksel af Bevergeil. iβ. flygtig salt af Menniske pandebên [kventin]β. Betoni Sirup [unse]i hvoraf tages hver dag nogle skêer fulde.

Men denne syge lander sig ei let hielpe hos gamle folk. Smae børn kand iblant hielpes derfra. med dette plaster som legges dem i nakken. Tåg. Skomager bêg, to unser; Paonkærner, et kventin. flygtig Salt. en half kventin, tyk bevergeil udtreksel en half skrupel, raf olie fem draber.

Indvortes gives dem denne drik, strak når anfaldet er forbi. Tåg langes faldende syge vand (Aq. Epilepti. lang) tre kventin. tilgiôrd tynd Valmu saft. (land. liqui) 1, 2, eller flere dråber, effter barnets alder. Pion Syrup et kventin. bland det altsammen og gîf barnet det ind, så snært mueligt.

Evald Tang Kristensen, Gamle Raad for Sygdomme hos Mennesket, Viborg 1922

Afsnit om den faldende syge

10. Mod Krampe og den faldende Syge.

Stød Øjentanden af et Svin til Pulver og giv Patienten det, naar Anfaldet begynder, da taber det sig og kommer aldrig mer igjen til Stede.

Kordtsen

11. For den faldende Sot.

Pion-Rod opgravet i Næen af Maanen, lidet Bebergejl, lidet Divelsdræk, lidet Musus i en fin Pose om Halsen, hæng i Hjærtekulen.

Naar alt ikke hjælper for den faldende Sot: Bebergejl zz II, Nafta zz I, det er en Slags Spiritus, hvori dette Bebergeil bliver opløst ved Varme, og 3 Gange 10 Draaber paa hvidt Sukker.

P. H.

29. Spirtus Vitriolis. er en skarp sur Liqvor, hendes fornemmeste Virkninger er, at den indsiderer, fordeler, rensar og tørrer og trækker tilsammen, formedelst hendes Surhed, læsker al Tørst, er derfor i besynderlig Højagtelse til Sundheds Konservasjon hos dem, som er af en kold og fugtig Komplektion og tjener mod den faldende Syge, Hovedsmærte . . .

A.M.

33. Naar alt ikke hjælper for den faldende Sot. ·

Bebergejl II z., Napftia I z. Det er en Slags Spinitus, hvori dette Bebergeil bliver opløst ved Varme. 3 Gange 10 Draaber paa hvid Sukker. P. H.

Her er den gammeldags Vægt opgivet:: Bebergeil: 2 Unzer, Nafta 1 Unze.

34. For faldensot.

Olie Philosophorum 4 Sk., beblandet med Bebergejlolie 4 Sk.

Eller: Pionrod opgravet i Næen af Maane, lidet Bebergejl, lidet Divelsdræk" lidet Muous, i en fin Pose om Halsen, hæng i Hjærtekulen.

P. H.

67. Faldende Syge

helbredes, naar man haver hængende om Halsen PæonRod eller og en Hyldepind eller en Vildsvinstand eller æthites: Ørnesten.

Rand.

68 .. Fallend Siuge. Amuletum.

Rooden aff De Enkelte Pæoner opgraffven St.-Hans Afftenog hengt om den Siuges Hals, saa lenge den henger derom, er Patienten fri for Sygdommen.

Fr. Soph. Krabbe.

69. Epilepsi.

Brænd Hjærneskallen af et dødt Menneske til Pulver, giv Patienten fastende heraf et Kvintin tilligemed 3 stødte Pionkjærner i en Skefuld Lavendelvand; en saadan Portion tages 3 Morgener i Rad.

Hust.

70. At fordrive d.en faldende Syge.

Hæng Bartram om Patientens Hals, naar Maanen vogxer af, saa længe han haver den paa sig, tager Sygen ham ikke.

A. Ud.

71. For falen sot.

De Stene, som findes i en Svalemave, bind dem i en Klud under den syges højre Arm, saa falder han ikke mer.

Næstved.

72. Slagflod og faldende Syge.

Naar en første Gang overfalder af disse Svagheder, tager man, naar de er overfaldet, deres Hue eller hvad andet Hovedtøj, de har paa, og kaster tiendes i Ilden, og har de bart Hoved, tages i Stedet for Huen 3 Lokker Haar og kommer i Ilden.

Hust.

73. Dersom Mand- eller Kvindekjøn har et fald, og det er første Gang, tager man alle hans eller hendes

Klæder, som de har paa, og brænder dem under aaben Himmel, og sanker man Asken sammen og hælder dem i flydende Vand med Strømmen, gaar næst Guds Hjælp Sygen bort. Er det anden Gang, naar han ligger paa Jorden og ryster, og der skulde komme noget Skarn fra ham, tager man det og brænder det, saa forlades samme. Er ofte prøberet og er probatum.

A. M.

74. For hvem som har Slag.

Tag, imedens den har Slag, en Klip oven paa Hovedet af dens Haar og brænd i Lyset i Pulver, imedens den drages med Krampen, og giv den det ind, mens den endnu har Krampen; saa faar den aldrig Slag mere.

A. Ug.

114. Raad mod den falden syge eller slag.

Voxne Personer, medens de blive angreben, gives 2 spiseskeder fulde af gode bomolie, som ei er harsk, og 1 skefuld Suker rørt tilsammen, have de været plaget med dette i flere aar, saa maa det bruges 2 eller 3 gange, til børn tages det halve, og de bliver holpet den første. gang_

A. Ud.

115. Epilepsi, fald.

Man opgraver Graabynkerod ved Mikkelsdagstider, naar Stænglen er visnet, tørrer dem i Skyggen, støder det i en tildækket Morter og tager en Teskefuld deraf daglig. Pulveret holder sig ikke længe, det er anprist som ufejlbarligt.

Hust.

116. Samme.

Et fruentimmer, som føder en Søn, hendes Efterbyrd bliver tørret og givet samme Menneske, er godt for den faldende Syge.

A. M.

117. Epilepsi.

Raspet Hjortetakke kogt i Vin og ofte drukket. Eller: Hæng om Halsen Pionrod og Pionkjærne, og drik Vand, som er kogt paa Betonia og sødgjort med Honning.

Noget lignende findes i N. M. Aalborgs Lægebog. Hust.

118. for faldensot.

Syd nogle Svaleunger, giv hannen at æde. Juvat.

Eller: Den Sten, som findes i Hjortehoved, skal man støde og give hannem at drikke.

Eller: Hjærtet af en Hjort, smaat hakket, er vel for den syge at æde, og Vandet, som det er i sødet, godt at drikke.

Eller: Storkemøg blandet i Vand eller Øl at drikke.

Eller: At syde Hjærtet af en Stork til at æde og Vandet at drikke. Juvat.

Eller: flak en frø af Ryggen, tag Leveren, svøbe den i en Kaalblad og brænd den til' Aske i en ny Potte, giv ham den Aske, blandet i Vin, at drikke.

Eller: Ræddestene af en Hare eller plures, smaa stødt og drikke med Vand.

Eller: Tag Ræddestene af en Vildbasse eller af en Orne, syde dem i Vin, og giv hannem Vinen at drikke.

Næstved.

119. for faldende Syge.

Lad den syge drikke en ung og sund Barns Urin, det hjælper for Gulsot eller Svindsot. Lad den syge drikke tvende Morgener efter hinanden sin egen Urin, det hjælper vist, det samme er og god mod Vattersot, Hændernes eller Føddernes Skjælvende.

Høeg.

120. For den faldende Sot.

Løbet af en Hare tørret til Pulver, stødt i Vin, hvori Bebergejl er kogt, indtages varm.

Eller: Det lidet trekantet Ben, som sidder i et Menneskes Pande, brændt til Pulver i eri Bagerovn.

Eller: Hjærtet af en Ulv pulveriseret. Er det en Mands Person, saa af en Han, til en Kvinde en Hun, i Vin et

Kvintin.

P. H.

566. Udslag i Børns Hoveder fuua ej toes med koldt Vand, det foraarsager faldende Syge, ikke heller maa

de smøres med Smør af samme Aarsag.

Lægebog m. m. i Viborg Arkiv fra c. 1768.